UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones Fratris Gabrielis Barelete ordinis predicatorum tam quadragesimales: q[uam] de sanctis

Barletta, Gabriel

Parisius, 1507, XXV. Jan.

Feria secunda quarte dominice. xl. de ludis fortune.

urn:nbn:de:hbz:466:1-69837

Visual Library

as in te deſeuiat ira dei. Uocauit ipſe te multis annis: dotauit āplis bñficiis. Miſit ad te ꝑdicatores ſuos. Terruit te ſignis ⁊ ꝓdigijs. Senſiſti terremotus. peſtilentias. et ſterilitatem grandē. Cōminatus eſt tibi deꝰ. Sic Certe hoc fecit: vt induceret te ad penitentiam. Et tu in dies durior fis in peccatis ⁊ malicia pſeuerādo. O Italia decora. O regio diuitiaꝝ plena. Noli contemnere deū. noli exacerbare maieſtatē eius. Sed reuertere ad dñm deū tuum penitēdo de peccatis tuis. Qđ ſi egerimus. ⁊c.

¶ Feria. ij. quarte hebdomade quadrageſime. De ludis fortune.

Auferte iſta hinc Jo. ij. c. ¶ Erat ꝓpe paſcha iudeoꝝ ⁊ ieſus aſcendit hieroſolymā. In tribꝰ ſolēnitatibus in anno tenebant̄ ꝯuenire in hieruſalem: videlꝫ in paſcha. in penthecoſt. in feſto tabernaculoꝝ. vt dr̄ Exodi. xxiij. Aſcendit aūt ieſus ad feſtuꝫ paſche. Et inuenit in tēplo oues ⁊ boues: ⁊ colūbas: ⁊ mercatores q̄ talia in tēplo vēdebant. Turbatꝰ ieſus fecit flagelluꝫ de funiculis: ⁊ oēs eiecit de tēplo. His aūt q̄ columbas vendebant dixit. Auferte iſta hinc ⁊ nolite ⁊c. Sed q̄re placabiliter eiecit vendentes columbas. R̄ndeo q̄ hoc egit rōne ſignificati: non rōne colūbe. Spiritusſctūs deſignat̄ per colūbam: per tres conditiones q̄s habꝫ. Prima: q2 habꝫ gemitū ꝓ cantu: ſic ſpūſſanctus facit pctōrē gemere. Scđa: q2 ſine felle: ſic ſpūs. ſ. Sap. xij. O q̄ꝫ bonus ⁊ ſuauis eſt ſpūs tuus. Tercia nidificat in foraminibꝰ petre: ſic ſpiritus. ſ. in lateribus xp̄i ſpem ponere facit hominē. ⁊c. Uidentes talia phariſei: indignati dixerūt. Quod ſignuꝫ oñdis nobis. ſ. q̄ poteſtate hec facis. R̄ndit ieſus. Soluite templum hoc. Soluite. i. ſolueris Non eſt v̄bum inductiuum ad faciendū: cum fuerit ſimplex malum ex ꝑte iudeoꝝ: ſed eſt v̄bū denunciatiuum quod erat ꝑ ipſos fiendum. Soluite. i. ſolueris. Q2 in paſſione xp̄i: fuit anima ſoluta a corꝑe. Et in tribus diebus excitabo illud. Nō dicit poſt dies tres: q2 chriſtus nō fuit mortuus ꝑ tres complete: ſꝫ. xxxix. horis. Dixerunt ergo iudei Quadraginta ⁊ ſex annis edificatum eſt templum hoc: ⁊ in tribus diebus excitabis illud. Hoc dicūt iudei eſſe impoſſibile. Et multo plus deriſiſſent: ſi reſurrectionem ſui corporis dixiſſet apte. Q2 difficilius eſt reſuſcitare mortuum: q̄ꝫ tale edificare templū. Et iudei non loquebantur de templo edificato a Salomone quod fuit conſtructum in. vij. annis; vt dr̄. iij. Reg. vi. ſed de templo edificato poſt captiuitatem babylonicā. Ille autē dicebat de templo corporis ſui. Ac ſi dicat. Uos queritis ſignum de mea poteſtate: et ego dico vobis: q̄ ſi corpus meū diſſolueritis per mortē: ego illud reſuſcitabo per meam virtutem. Unde multi crediderunt in eū: videntes ſigna ⁊ prodigia que. ⁊c. Applica. De ludis fortune predicabimus hodie. De q̄bus ſunt. iij. vidēda myſteria.

¶ Primum: dr̄ diſtinctionis.

¶ Scđm: dr̄ abominationis.

¶ Tercium: dr̄ punitionis.

Primum. ⁊c. Secundū Tho. iiij. diſt. xvi. q. vlti. arti. i. Ricardus. iiij. diſt. xvij. Archi. ij. per Robertum holcot. ſuper Sap̄. Albertum in. iiij. diſtin. xvi. Duran. ij. ſen. Triplex eſt ludus Et ſm hanc diſtinctionem pōt ludus cognoſci quando peccatum eſt.

¶ Primus eſt prouueniens ex magna deuotione.

¶ Secundꝰ eſt prouueniens ex humana recreatione.

¶ Tercius eſt prouueniens ex dyabolica ſuggeſtione.

¶ Primus. ⁊c. de quo in ꝑs. Omnes

gentes plaudite manibus: iubilate
deo in voce exultationis. Et iſte eſt lu
dus quem catholici faciunt in ſolem
nitatibꝰ: vt in repreſentationibꝰ cor-
poris xpi. Aſcenſionis Reſurrectio-
nis. ⁊c̄. Qui ludi pn̄t fieri ſine pctō vt
ponunt Cano. ſm̄ hoſtien. ⁊ Innocē
tium. in. c. Cum decorē. De vita ⁊ ho
neſtate clericoꝝ. Qꝛ tales repſentati
ones ſi fiant cū deuotiōe mouēt ani-
mos multoꝝ. Ex hoc eccl'ia inuenit
vſum organoꝝ ⁊ cantū. ps. Laudate
eū in tympano ⁊ choro: in cordis. ⁊c̄.
Quos Augu. ⁊ Greg. inuenerūt. Ad
hunc ludū inducimur exēplo Dauid
De quo. ij. Regū. vi. dicit ꝙ ludebat
corā archa dn̄i quē vxor Michol vi-
dens ꝑ feneſtrā eū ſaltitātē deſpexit
in corde ſuo: et improperauit ei. Dō
aūt rn̄dit. Uiuit dn̄s: qꝛ ludam an̄ do
minum q̄ elegit me: ⁊ ludam ⁊ vilior
fiam pluſq̄ȝ factus ſuȝ. Et ero hūilis
in oculis meis. Hoc fecit Dauid in
meritum Michol vero: qꝛ eum deſpe
xit: ꝑcuſſa eſt ſterilitate. Super quo
Greg. dicit. Ego plus ſtupeo Dauid
ſaltantē q̄ȝ pugnantē. Pugnando em̄
hoſtem ſubdidit: ſaltando coram dn̄o
hic vilem ſeipm̄ fecit. Un̄ patet ꝙ lu-
dus iſte eſt ſanctus ⁊ bonꝰ. ¶ Secun
dus. ⁊c̄. Quando quis vtit aliq̄bus ꝟ
bis ſolatioſis ob recreationem ſui et
alioꝝ quod non eſt peccatum. Ita ta
men ꝙ nichil turpe miſceatur: et ni-
chil deo nec proximo iniurioſum. Ta
lis ludꝰ eſt laudabilis. Et rō eſt. Cū
enim homo ſit occupatus circa ter-
rena: ideo indiget aliquali recreatio
ne. Unde poeta. Interpone tuis. ⁊c̄.
In. i. Polli. Omnis labor indiget re-
quie. Ibidē. Ludus fit propter requi
em. In. iiij. ethi. Requies ⁊ ludus in
vita videt eē neceſſaria. c. i. offi. Lu-
do ⁊ ioco vti lȝ: ſicut ceteris quietibꝰ
Tho. xxij q. clxviij. Hō em̄ ſicut indi-
get ex pte corpis recreatiōe corpora
li: vt dormitiōe ⁊ cibo: quia eſt virtu-
tis finite: ita ex pte aīe que habet fi-
nitas operationes. Un̄ indiget recre

atione. Ad hunc ludum inducimur
duplici exēplo. pmo ſctōꝝ. ſcdo paga
noꝝ. pmo. ⁊c̄. Joh. euange. q̄ aliqn̄ lu
debat cū auicula in ſolatiū. Preterea
Ber. dixit culpaȝ de nimia penitētia
Petrus martyr fuit deceptꝰ a dyabo
lo de ꝑcitate vite qui ad tātā miſeriā
venit aliqn̄ ꝙ non poterat apire os.
Un̄ oportebat illū paſcere. Preterea
Anthoniꝰ cū diſcipulis ꝑ deſtū ibat
ob cauſā recreatiōis. Quos quidā ſa
gittariꝰ vidēs ſcādalizatꝰ ē. Ille ꝓ
hoc ꝑpēdēs: vocauit vt ad ſe intēde
ret ingens arcū ⁊ ſic retineret. Qd̄ il
le faciēs: videretq̄ȝ arcū deficē: rela-
xauit. Cui Anth. quare ſic feciſti. Re
ſpōdit: qꝛ frāgeret. At Antho. Sic ⁊ a
nimꝰ hois frangeret: ſi nunq̄ȝ a ſua
intentiōe relaxet. Preterea. de Hie.
q̄ hēbat leonē ad ſolatiū. ⁊ Paphūciꝰ
q̄ habebat quandā cattaȝ cū qua lu-
debat. ſcdo exēplo paganoꝝ de themi
ſtocle pho: q̄ q̄ȝuis ludere nolet: alios
nō impediebat. Contra aliq̄s ſcrupu
loſos. Uale. lib. ij. c. iij. Rubrica de iu
re triūphādi triūphāti fiebant mlti
ludi ſolatioſi: vt aliȷ̄ mouerent. Unde
Tho. vbi ſupra. ar. iiij. Laudat Eu-
tropoſiā q̄ eſt ꝯuerſio verboꝝ ad ſola-
tiū: vt habȝ phus. iiij. Ethi. Ex hoc ꝯ
ſuetudo in religionibꝰ inoleuit: vt tē
pore carniſpriuij et in aduentu et in
fra annū: fratres habeant recreatio-
nem. His ergo vtendū eſt: ſed parum
et cauere ſuperabundantiam. Quia
vt dicit phus. ix. Ethi. Delectatio eſt
neceſſaria ad vitaȝ: ſicut ſal ad cibū.
Faciunt duo mala mulieres: que ni-
mis ſale condiūt potagia. Primum:
qꝛ dant cauſam murmurandi viris.
Scdm̄: qꝛ nimis bibunt et catarrum
generat. De iſto ludo zacha. Ciuitas
replebitur ludentibus. ſ. hominibus
pueris: religioſis. Sed qui ſunt hi lu
di? Reſpondeo. Pro adoleſcentibus
ludus pile. Pro viris ludus ſcacoꝝ.
Pro iuuenibus: iactus pali: curſus.
Pro dn̄is tēporalibꝰ: iſtriones: vena
toria: canes: eq̄. Pro mulieribus: par

aut diſpar. Pro prelatis eccl'ie: epis
cardinalibus: catuli: ſchiſmie: q̄uis e
orū ſolacia debeāt eſſe potius in ſcri
pturis et libris: q̄ in huiuſmodi. Jux
ta illud. ij. Macha. i. habentes ſola=
cio libros ſanctos in manib⁹ veſtris
Quia di. xxxviij. Jgnorātia mater eſt
cunctoꝝ erroꝝ. Pro religioſis ⁊ pſoy
teris: eſt ludus ſcacoꝝ qui non eſt ꝓ=
hibitus eis: cum ſit induſtrie nō for=
tune. Si tamen non eſt ſcandalum ſe
culariū. Unde patꝫ. ¶ Tercius lud⁹
⁊c̄. Et eſt vbi fiun: inhoneſta ⁊ tur=
pes res q̄ ſunt contra deum ⁊ vitupe
ratur nomē dei. Sed qui ſunt hi ludi
Reſpondeo. ꝙ oīs ludus qui innitit
fortune. Ut principaliter ludus ta=
xilloꝝ cartaꝝ ⁊ naiboꝝ ⁊ omīs lud⁹
qui innititur fortune: ⁊ vbi agitur pe
riculum vite: haſtiludia: ⁊ aliȷ̄s exer
citijs nociuis q̄ ludi ꝓhibēt ab eccle
ſia: ⁊ ſunt mortale peccatū. Unī ⁊ ſcti
viri maxime hos vitarūt Tob. iij. dr
Cū ludentib⁹ nō me miſcui: nec cum
his qui ambulant in leuitate Jerem̄.
xvi. Jn medio ludentiū nō ſedi. Sed
q: luſor nō credit: triplici ratione ꝓ=
batur mortale pctm̄.
¶ Primo. rōne excōmunicationis.
¶ Scdo. rōne ꝓhibitionis.
¶ Tercio. rōne cōminationis.
¶ Primo. ⁊c̄. Sentētia eſt Tho. iiij.
di. xviij. q. iij. arti. i. Juſte aliquis ex
cōicari non pōt niſi ꝓ culpa mortali
ꝑ quā a charitate diuiſus eſt: q: excō
municatio ē grauiſſima penaꝝ. Sed lu
ſores dn̄t excōicari. Qd̄ ptꝫ ꝑ Cano.
di. xxxv. c. Eps aut laicus alee deſer
uiens aut deſinat aut cōione priueť.
O clerici audite qd̄ intelligit ſꝫ glo.
qn̄ ex cupiditate q̄s ludit vt plures fa
ciūt. Sꝫ ob recreationē ⁊ modeſte vt
pluli faciūt non credo eſſe mortale.
Sꝫ hodie ludūt mala intentiōe: ideo
grauiter peccant. ¶ Scdo ratiōe. ⁊c̄.
Jllud qd̄ eſt per legem prohibitū. eſt
mortale. Sed ludus taxilloꝝ ⁊ carta
rum prohibetur per legem Cano. et
Ciui. igitur eſt mortale. Uide tu o le
giſta. ff. de aleatoribus per totum. ff.
in ꝓhemio. quis ludos eos appellet:
ex q̄bus crimina oriuntur. Et ad. l.
aq̄li am. l. Nam ludis. Ludus perni=
cioſus culpa eſt. Et in Auten. de ſan
ctiſſimis epiſcopis. §. interdicimus.
Clerici ad aleas ⁊ taxillos nō ludāt
nec interſint huiuſmodi ludis. Et q̄
uis capi. loquať de clericis: tn̄ et de
laycis etiam intelligitur. Q: argu=
mentum vacat a contrario ſenſu. Ut
etiā dr̄ diſt. xxxv. c. Eps. Unde patet
eius ꝓhibitio. ¶ Tercio rōne. ⁊c̄. Q:
talibus cōminatur deus Luc. vi. Ue
vobis. ſ. luſoribus qui nunc ridetis.
glo. pro luſoribus intelligitur. Ue au
tē ſignat dānationem eternam q̄ non
niſi pro mortali datur. Jgitur eſt mor
tale oīs ludus fortune. vnde patꝫ con
cluſio. Jn quibus verbis dubium q̄=
ritur vtrum teneantur ad reſtitutio=
nem tales. Rn̄dit Tho. xxij. q. xxxij.
ar. vij. ꝙ in trib⁹ caſibus tenetur q̄s
quod acquirit per ludum. Primus ē
cum acquirit ab his qui non poſſunt
alienare: vt ſunt furioſi: mente capti:
muti: et minores. xxv. annorum ⁊ ma
xime pupilli. Tenetur ergo ad reſti=
tutionem tutoribus et curatoribus.
Et qui vicisſꝫ ſeruo: q: quicquid ha=
bet eſt dn̄orū: et quid acquirit dn̄o ac
quirit. C. per quas perſonas nobis ac
quiritur. l. i. ⁊. ff. de tp̄ibus publicis.
l. pecuniam. ¶ Secūdus caſus. Cum
acq̄rit per fraudē: puta vtēdo falſis
taxillis. Uel alio mō decipiēdo. Nā
hoc eſt reſtituendum ei q̄ amiſit vel
habenti curam eius: q: furtum eſt.
¶ Terci⁹ caſus. Qn̄ q̄s traxit aliquē
ad ludū vel ꝑ vim aut per importuni
tatem: ſiue in ꝑncipio: ſiue medio lu
di cum velit deſinere ⁊ non ſinit tene
tur ad reſtitutionē. Sed q̄bus fiet re
ſtitutio qn̄ voluntari⁹ cū voluntario
ludit ex cupiditate non per fraudem
Rn̄det Tho. Jo. Andre. Petrus de
Pal. Jo. Cal. ſuꝑ capi. Clerici q̄ ſūt
pauperib⁹ eroganda: aut ad ꝯſilium
ꝯfeſſoris. Unde patet primum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Scđm dicit. ⁊c. Non eſt pctm̄ ita
deo abhominabile vt pctm̄ ludi. Et
vix eſt dare actum in q̄ concurrāt tot
mala: ſicut ex ludo. Et ſicut deus in=
uenit. xxi. litteras alphabeti. alie au
tē poſtea ſunt ſupadditе ad ꝯponen=
dum bibliam: vbi eſt om̄is ſapientia
reuelata. Ita dyabolus inuenit bibli
am. ſ. datos: vbi poſuit. xxi. pūctū tan
q̄ litteras nigras: vbi in vſu ſuo repe
ritur om̄is malicia peccati ⁊ q̄t ſunt
pūcta in datis tot ab eo ſcelera ꝓce=
dunt: et videamus ꝑ ordinē pctā que
ab ipo ꝓcedunt. ¶ Prima littera eſt
A. quaſi ꝑmus punct⁹ quod eſt pctm̄
i. amiſſio tp̄is quo nichil eſt precioſi⁹
Qꝛ in. iiij. phi. Nihil habemus de tē
pore niſi nūc. de quo nunc. ij. Cor. vi.
Ecce nūc tp̄s acceptabile: ecce nunc
dies ſalutis. Et Ber. Nihil p̄cioſius
tp̄e Sen̄. ad Lu. Epl'a. i. Ita fac mi lu
cille vēdica te tibi: ⁊ tēpus qđ adhuc
auferebat̃ aut ſurripiebat̃ aut exci=
debat collige ⁊ ſua. Om̄ia mi lucille
aliena ſunt: tēpus tm̄ noſtrū eſt. Ita
precioſum eſt q̄ damnati darent om=
nia regna mundi pro hora tp̄is. Et q̄
uis multis videatur leue: tamen etiā
paganis ſapientibus graue reputat̃.
Sene. Nulla eſt maior iactura q̄ tē=
poris amiſſio non pōt recuperari. Po
eta tp̄s ꝑditum. ⁊c. Eccl'. iiij. Fili con
ſerua tempus. Iſtud amittitur a luſo
ribus. O quomō poterunt reddere ra
tionem deo: qui totam diem ⁊ noctē
aliquando perdunt in ludis. ¶ Secū
da littera eſt B. id eſt Blaſphemia
Cantantur letanie in vituperiū ſan=
ctorum. In nullo exercitio ita ſepe
blaſphematur deus magnus: vt in lu
do. Unde deus conqueritur Iſa. i. Fi
lios enutriui ⁊ exaltaui. ipſi autem
ſpreuerunt me. Et roma. ij. Nomen
meum iugiter blaſphematur. Sed ď
us particulariter eos punit. Aliquā=
do oculi taliūm ceciderunt ſuper mē
ſam luſorum: vt rauenne. Aliquando
os verſum eſt horribiliter. Et de quo
dam mantuano qui deglutiebat bo=
lum in ore cum digito. Aliquādo ſunt
mortui mala morte. ¶ Tercia litte=
ra eſt C. i. contumelia. Nam contu
melias ſibi inuicē dicunt guloſe: aſi
ne: fatue: quod eſt peccatū mortale vt
dicit Tho. xxij. q. lxxij. ar. ij. Et ratio
qꝛ ledit̃ ꝓximū ſuū in fama ꝯtra cha
ritatē. Un̄ xp̄s Mat vi. Qui dixerit
fratri ſuo fatue: quod ꝑtinet ad cōtu=
meliā reus erit gehenne. que non de
betur niſi ꝓ mortali. Igitur eſt morta
le peccatum. ¶ Quarta littera eſt D
id eſt Diſſipatio ſubſtātie tēporalis:
frequenter videmus hoc ꝯtingere q̄
iuuenes emancipati a parentib⁹ ma
gnas diuitias expendunt: ⁊ ad maxi
mas miſerias veniunt Lu. xv. Diſſi=
pauit ſubſtantiam ſuā viuendo luxu=
rioſe. ¶ Quinta littera eſt E. i. eccl'ie
contempt⁹: qꝛ cum eccl'ia ꝓhibeat lu
dum fortune. tamen non curant: im=
mo derident. Et qui truffat eccl'iā de
um deridet Luc. x. Qui vos ſpernit:
me ſpernit. O luſores. O praui. O ꝑ=
uerſi q̄ deum ſpernitis. ¶ Sexta litte
ra eſt F. i. furtum. Naꝫ qui dediti ſūt
ludo qn̄ non habent ad ludenduꝫ fu=
rantur ⁊ patri ⁊ alijs. O parentes re
ſpicite bene domum. O artifices qui
habetis luſores. reſpicite bn̄ qꝛ opus
eſt. O peccatum graue.

¶ Septima littera eſt G. id eſt gula.
Qui enim viuunt ſicut male acquiſi=
erunt pecuniam: ita male expendunt
quia eunt ad tabernas: faciunt con=
uiuia. expendunt in crapulis. Et filij
vxor ⁊ familia non niſi cum mala con
ſcientia comedere poſſunt.

¶ Octaua littera eſt h. id eſt. homici
dium. Nam aliquando luſores de x̄=
bis veniunt ad verbera. De verberi=
bus ad vulnera. De vulneribus ad
homicidia. O quot occiduntur. Si=
cut de illo qui occiſus eſt ꝓ vno mar=
culo mantue.

¶ Nona littera eſt I. id eſt inuidia
fraterna. Nam qui perdit quando vi
det burſam vacuari: ⁊ vincētis plenā
inuidet de pecunia. vn̄ dolet. Ex hoc

quando ꝙ procurat aliquod malū cō tra ipſum. Dolet: triſtatur .clamat.

¶ Decima littera eſt K. id eſt kariſtia rerum: que ſequitur in domo. Modo deficit panis. modo vinuz modo lectus: modo veſtis vxoris: ut ad iudeum: vxor conqueritur familia traſcitur maledicit. Uñ nulla ē pax Iſa. lxxvij. Non eſt pax impijs dixit dñs. O luſores. O peruerſi. O mali.

¶ Undecima littera eſt L. id eſt laudatio mala. qꝛ ſe laudat eē bonū luſorez. Uñ de malo ſe laudat. Cōtra. prouer. ij. Letāt cū malefecerint. Et ps. Laudatur pctōꝛ in deſiderijs anime ſue. Unde eſt peccatum mortale.

¶ Duodecima littera eſt M. id eſt. Mendacium: O quot mendacia dicūtur ibi. Contra Dauid. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Uñ ſunt filij dyaboli. Quia Joh. xi. Mendax eſt: et pater eius.

¶ Decimatercia littera eſt N. id eſt Negligentia. Nā luſores ꝑpter hoc vt habeant maius tp̄s ad ludendum negligunt diuina: miſſas: officia: orationes: predicationes: niſi forte orēt vt deus faciat eos vincere. Sed audiant Ambro. Neſcit diuina iuſticia patrociniū preſtare criminibus. Negligunt ſeruare feſta.

¶ Decimaquarta littera eſt O. id eſt Odiū. Nā odiunt eos q̄ vincunt eos ⁊ ꝙ peius eſt deū q̄ non facit eos vincere. Et in tm̄ odiū ꝓrumpūt aliqñ: vt qd̄ non pñt ipſi ſceleſti homines facere in ꝑſona dei ⁊ ſctōꝝ: faciūt in picturis ⁊ imaginibꝰ q̄bus miraculoſe aliquando exiuit ſanguis. ⁊ aliqñ tales a dyabolo arrepti ſunt ⁊ vexati. Odiunt etiā hoīes ſe reprehendētes de tanto ſcelere. Odiunt ſeipſos. O q̄t ſunt reperti: qui ſeipſos occiderunt ⁊ iuerunt ſe picandum.

¶ Decimaquinta littera eſt P. id eſt Participatio ſceleris. hoc peccatum a multis participatur. Ab illis qui dant eis pecunias. Ab aſpiciētibus Ab illis qui dant eis menſam. A facientibus taxillos ⁊c̄. Rom̄. i. Digni ſunt morte qui conſētiunt facientibꝰ

¶ Decimaſexta lr̄a eſt Q. id ē q̄ſtio litigioſa. Dū vnꝰ dicit ſua pūcta tot fuiſſe: alius negat. vnus dicit vnū: alius oppoſitū. Qd̄ cōtra apoſtolus. honore inuicē ꝑuenientes.

¶ Decimaſeptima littera ē. R. id eſt Rapina. Aliqñ quaſi violēter vnꝰ trahit alteꝝ ad ludū: vel volentē abire retinet inuitū Et falſos datos ſubmittit. Tūc eſt ſicut rapina.

¶ Decimaoctaua lr̄a eſt S. id eſt Scandalū: qꝛ hoc vitio ſcādalizant paruuli vt cito inclinent ad tale vitium cum ſit res delicata. Et tu o paterfamilias caſtiga filium.

¶ Decimanona littera eſt T. id eſt Triſtitia que tanta eſt: vt nihil boni ſciat agere. nec ire ad diuina.

¶ Uigeſima littera eſt U. i. Uſura. Si quis vult decem pro centuz ꝑ mutuo que exponit eſt vſura. Sed quid de illo qui cum decem florenis exponit ſe ad ludū. ⁊ eadem die lucrabitur centum florenos: vſura eſt.

¶ Uigeſima prima littera eſt X. id eſt Chriſtianitatis vituperatio. Quia per ludū vituperatꝰ nomen dei. Cōtra illud apoſtoli. Non vituperetꝰ myſteriū noſtrū Peto a te o luſor. Es ne chriſtianus Accepiſti baptiſmū. O pater ſic. Ego dico ꝙ non: qꝛ vt dicitꝰ extra de ꝑbendis et dignitatibus. c. Cū ſm̄ apoſtolum. Chriſtiani dicuntꝰ a chriſto. Nō es chriſtianus ſed iudeꝰ Ad vos clamo o ciues: q̄ non corrigitis talia mala. Propter: que veniunt fames cariſtie et alia mala. Patet primum.

¶ Tertium dicitur ⁊c̄. Duplici pena punitur hoc vitium. Primo temporali. Exo. xxxij. Quia populus adorauit vitulum aureum ludens coram eo: occidit dñs de eis. xxiij. milia. Preterea ſanctus Uincen. dicit ꝙ quidam perdidit ludendo: iratus ſagittaz verſus celum miſit quaſi volens deum percutere: que die tertia reuerſa eſt ſagitta et percuſſit luſorem ſuper menſam et mortuus eſt.

¶ Secundo pu-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nit pena eternali. De quo Cyrillus
ad Augu. refert de quodã nepote ſuo
qui orbatus parentibus euʒ educauit
hic in iuuentute mortuus eſt. Appa=
ruit aũt patruo ſuo Cyrillo di. eſſe dã
natũ: clamans cũ lachrimis. Pro nul=
la alia re inquit niſi quia non propo=
ſui me abſtinere a ludis ex qͥbus deuʒ
vituperaui. Preterea Ceſarius narrat
de quodã milite qui Themo vocabat
ſic erat deditus ludo vt die noctuq; ſẽ
per luderet. Apparuit ei demõ in ſpe
cie hominis eum inuitantis ad luduʒ
Cũ aũt ſuaderet ei demon vt iterum
luderet: q2 perdebat. Iratus dixit mi
les. Uere es dyabolus. Reſpondit.
Sic ſum. Et ſtatim ſuffocauit ipm: et
mortuus eſt dãnatus. Corpus autem
ſuper tegulas dyabolus diſſipauit p
viſcera. Exemplũ in vitis patrum de
illo qui orauit crucifixum. Quod petm̃
ei diſplicebat. Reſpondit ꝙ ludi: in q̃
nomen dei blaphematur. ¶ Interpo=
ne Auguſtinũ. di. Uidetur conſumma
ta nequitia hominũ qui filiuʒ dei cru
cifixerunt: ſed eoꝝ maior qui nolũt re
cte viuere. Et Job. xxi. Tenent tym=
panum: et gaudent ad ſonitum origa=
ni in puncto aũt ad inferna deſcẽdũt
Corrigãt ſe itaq; luſores et reuertan
tur ad dñm q2 ipſe dabit illis gratiaʒ
et tandẽ gloriã ſempiternam.

¶ Feria tertia quarte hebdomade
De penis inferni.

IAm die feſto
mediãte aſcendit ieſus in
templũ et docebat. Johã.
vij. ¶ Scdm Nico. de lyra. Dies feſtꝰ
hic dicitur totum tẽpus illius ſolenni
tatis que durabat per dies ſepteʒ. Et
ſic medium huius feſti erat in quarta
die. Et tunc chriſtus aſcendit ⁊ doce=
bat. Et mirabantur iudei dicentes.
Quomodo hic litteras ſcit cum non di
dicerit. Secundum glo. Opinio inter
iudeos fuit ꝙ chriſtus eſſet pauper: et
filius eſſet fabri. Mar. vi. Nonne hic
eſt faber. Et mathei. xiij. Nonne hic
eſt filius fabri. et per ꝯſequens crede=
bant iſti iudei: ꝙ eſſet euiſdem artis
cum patre ſuo putatiuo Joſeph qui di
citur fuiſſe faber lignarius. Et proba
bile videt ꝙ chriſtus eandẽ artẽ exer
cuit: quia non fuit occupatus in litte=
ris ⁊ doctrina vſq; ad trigeſimum eta
tis annum: nec ante fuit intentus ſtu=
dio: ſm qđ dicitur. Quomodo hic lit=
teras ſcit. Nec ẽ veriſimile ꝙ tanto tẽ
pore fuerit ocioſus. Magis autem ve
riſimile eſt: ꝙ fuerit occupatus in ar=
te patris ſui putatiui ꝙ̃ in alia. Et hoc
videtur p opinionem iudeoꝝ. Quomõ
hic litteras ⁊c̃. Reſpondit Jeſus.
Mea doctrina: nõ eſt mea: quaſi dicat
Iſta doctrina que eſt mea approbati=
ue et ſubiectiue Non eſt mea per exer
citium humane acquiſitionis: ſed eiꝰ
qui miſit me. i. data eſt mihi a patre.
Quia filius ſm naturam diuinam: lʒ
habeat eandem ſcientiam cum patre.
tamẽ habet eam ab ipſo. Secundum
vero naturam humanã: habet aliam
ſcientiam. ſ. creatam: non tamen habʒ
eam per exercitiuʒ acquiſitam: ſed ab
inſtanti conceptionis infuſam. Mea
ergo doctrina non eſt mea ⁊c̃. Inter
iſtos iudeos erant tres generationes
peſſime contra chriſtum aduerſantes
Quidam aduerſabantur eo ꝙ in ſab=
bato curabat: cum non liceret iudeo
aliquid facere, ⁊c̃. Quibus reſpondit
chriſtus. Mihi indignamini. quia to=
tuʒ hominẽ ſanum feci in ſabbato.
Nunquid vos nõ circunditis pueros
veſtros: et animalia ſoluitis. Multo
fortius curare poſſum corpora homi=
nũ in ſabbato. Alij indignabantur: q2
querebant eũ apprehendere in perſo=
na. Quibus reſpondit. Quid me quẽ
ritis interficere. Judei magnum op=
probrium ei intulerunt. Demonium
habes. Sed patiens fuit ad hoc in ex
emplum noſtrum. Bias philoſophus.
Infelix nanq; nimiũ eſt qui ferre ne
quit infelicitatem. Periander philo=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN